

EES-samstarf á sviði menntamála

1. Menntaáætlanir ESB

2. Nefndir á sviði menntamála

3. Tilskipanir

4. Tilmæli

5. Orðsendingar og ályktanir

6. Menntun og þjálfun 2010

1. Menntaáætlanir ESB

a. Ævilöng menntun, „Lifelong learning”, menntamálaáætlun 2007- 2013

Fulltrúar í stjórnarnefnd: Stefán Stefánsson og Þórir Ólafsson

Varafulltrúar: Hellen M. Gunnarsdóttir og Krístrún Ísaksdóttir.

Umsjón: Landsskrifstofa Menntaáætlunar ESB / Lifelong Learning á Íslandi:

Alþjóðaskrifstofa háskólastigsins, forstöðumaður: Karítas Kvaran og Rannsóknþjónusta HÍ, Tæknigarði, forstöðumaður Ágúst Hjörtur Ingþórsson (Leonardo da Vinci undiráætlunin).

Áætlunin skiptist í sex undirflokk:

- **Comenius**, fyrir leik-, grunn, og framhaldsskóla. Skiptist í þrjá þætti:
 1. Evrópskt skólasamstarf, tungumálaverkefni, skólaþróunarverkefni,
 2. Endurmenntun kennara/þjálfun kennaranema og skólafólks,
 3. Comeniusarnet.

-sjá: comenius.is

- **Erasmus**, fyrir háskólastigið. Styrkir til einstaklinga (stúdentna, kennara og starfsmanna) og margvíslegs samstarfs háskóla og aðila er tengjast menntun á háskólastigi.

- sjá: erasmus.is

- **Leonardo da Vinci**, fyrir starfsmenntun. Til að þróa nýjungar í starfsmenntun og til að gefa nemendum og fólki á vinnumarkaði tækifæri til að afla sér reynslu og þekkingar innan síns fagsviðs í 31 þátttökulandi. Opinberir aðilar, fyrirtæki, skólar og stofnanir sem tengjast starfsmenntun og starfsþjálfun geta sótt um styrki.

- sjá: leonardo.is/

- **Grundtvig**, fyrir fullorðinsfræðslu. Samstarfsverkefni a.m.k. 3 stofnana: Menntasamstarf sem felur í sér heimsóknir samstarfsaðilja, þjálfunarheimsóknir/námskeið, þ.e. þjálfun kennara og miðlun á reynslu og Samstarfverkefni og net - vettvangur fyrir hugmyndir um lykilatriði í fullorðinsfræðslu og dreifingu á niðurstöðum verkefna

- sjá: <http://ask.hi.is/page/grundtvig>

- **Þveráætlun** (Transversal programme): 4 lykilaðagerðir: Samstarf um stefnumótun, tungumálanám, upplýsingatækni í skólastarfi og kynning á útkomu verkefna og yfirfærsla niðurstaðna.

- sjá: <http://ask.hi.is/id/1006592>

- **Jean Monnet áætlunin:** 3 lykilaðgerðir: Jean Monnet aðgerð, styrkir til evrópskra stofnana og styrkir til evrópskra samtaka.

-sjá: http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/jm/index_en.html

Hver ofangreindra flokka skiptist í margvíslegar undirátlanir og verkefni. Sjá einnig: <http://lme.is>

b. Erasmus Mundus II, 2009 - 2012

Fulltrúi í stjórnarnefnd: Sólrún Jensdóttir

Varafulltrúi: Þorgeir Ólafsson

Umsjón / landsskrifstofa: Alþjóðaskrifstofa háskólastigsins. Forstöðumaður: Karitas Kvaran.

Erasmus Mundus II áætlunin er samvinnu- og samskiptaáætlun, sem ætlað er að efla og styrkja háskólastarf innan sambandsins. Áætlunin styrkir hágæða háskólanám á meistarastigi í Evrópu og aðila utan sambandsins til þessa náms og veitir námsmannastyrki til einstaklinga innan ESB / EFTA, sem sækja nám utan þess. Takmarkið er að ESB / EFTA ríkin verði eftirsóttur áfangastaður fólks sem sækist eftir hágæða námsumhverfi.

Erasmus Mundus II áætlunin felur í sér fernskonar aðgerðir:

- Nám á meistara- og doktorsstigi
- Náms- og fræðimannastyrkir
- Samstarfsnet og kynningarstarf – aukin aðsókn.

-sjá: http://lme.is/page/Erasmus_Mundus

2. Nefndir á sviði menntamála

a. Stjórnarnefndir áætlana

Ævilöng menntun, „Lifelong learning”, menntamálaáætlun 2007-2013

Fulltrúar: Stefán Stefánsson og Þórir Ólafsson

Varafulltrúar: Hellen M. Gunnarsdóttir og Krístrún Ísaksdóttir.

Erasmus Mundus áætlunin

Fulltrúi: Sólrún Jensdóttir

Varafulltrúi: Þorgeir Ólafsson)

b. Samstarf um mótun menntastefnu o.fl.

Opið samráð (Open method of co-ordination) á sviði menntamála

Education & Training 2010 Co-ordination Group (ETCG)

Fulltrúi: Sólrún Jensdóttir

Varafulltrúi: Ólafur Grétar Kristjánsson

Advisory Committee on Vocational Training.

Fulltrúi: Sólrún Jensdóttir

Varafulltrúi: Krístrún Ísaksdóttir

c. Vinnuhópar / sérfræðingahópar o.fl.:

Standing group on indicators and benchmarks

Fulltrúi: Gunnar J. Árnason

Varafulltrúi: Þóra Magnúsdóttir

Working Group on Languages

Fulltrúi: Erna Árnadóttir

Language Indicator Advisory Board

Enginn fulltrúi

Adult Education, Working Group

Fulltrúi: Stefán Stefánsson

EQF European Qualifications Framework – Advisory Group

Fulltrúar: Björg Pétursdóttir / Rósa Gunnarsdóttir

ECVET - Credit Transfer for VET

Fulltrúi: Ólafur Grétar Kristjánsson

CEDEFOP (European Centre for the Development of Vocational Training).

Fulltrúi í stjórnarnefnd: Ásta Erlingsdóttir, Rannsóknþjónustu HÍ

- ReferNet (CEDEFOP)

Fulltrúi: Þórir Ólafsson

d. Klasar og jafningjafræðsla (Clusters and Peer learning activities) 2008

Modernisation of Higher Education

Fulltrúi: Rósa Gunnarsdóttir / Hellen Gunnarsdóttir

Teachers and Trainers

Fulltrúi: Sigurjón Mýrdal

ICT in education and training

Fulltrúi: Jóna Pálsdóttir

Maths, Science and Technology

Fulltrúi: Björg Pétursdóttir

Recognition of learning outcomes

Fulltrúi: Ólafur Grétar Kristjánsson

Making best use of resources

Ekki þátttaka af Íslands hálfu

Access and Social Inclusion in LLL

Ekki þátttaka af Íslands hálfu

Key Competences

Ekki þátttaka af Íslands hálfu

e. Jafngilding námsgráða

Committee on Mutual Recognition of professional qualifications

Nefnd um viðurkenningu prófskírteina (gr. 58 í tilskipun 2005/36/EC).

Fulltrúi: Sigurbjörg Sigurjónsdóttir

Varafulltrúi: Ólafur Grétar Kristjánsson.

Group of Coordinators for the recognition of professional qualifications

Tengiliðahópur um viðurkenningu prófskírteina (gr. 56 í tilskipun 2005/36/EC).

Fulltrúi: Ólafur Grétar Kristjánsson

Varafulltrúi: Sigurbjörg Sigurjónsdóttir.

Contact Point (sbr. gr. 57 í tilskipun 2005/36/EC)
Ólafur Grétar Kristjánsson

f. Annað samstarf

ELGPN - European Lifelong Guidance Policy Network

Fulltrúi: Erna Árnadóttir

**ENQA-VET European Network on Quality Assurance in Vocational Education and Training
(engin þátttaka að sinni)**

ENQA European Association of Quality Assurance in Higher Education

Fulltrúi: Stefán Baldursson

High level group on multilingualism

Enginn fulltrúi

Director Generals Meetings:

a) Education – Fulltrúi: Arnór Guðmundsson

b) Higher Education – Fulltrúi: Einar Jörundsson

c) Vocational Education and Trainings – Fulltrúi: Karl Kristjánsson

d) Information and Communication Technology, ICT – Fulltrúi: Einar Jörundsson

Bologna Follow-up Group

Fulltrúi: Hellen Gunnarsdóttir

National Experts on the promotion of creativity and innovation through lifelong learning

Fulltrúi: Rósa Gunnarsdóttir (aðeins 2008 og 2009)

Eurydice - gagnagrunnurinn

Tengiliður og fulltrúi: Margrét Harðardóttir.

Ploteus coordination Group

Fulltrúi: Jóna Pálsdóttir

European School Net (engin þátttaka að sinni)

-Policy Innovation Committee

-Steering Committee

g. EFTA vinnuhópar

Working Group on Education, Training and Youth:

Fulltrúar: Stefán Stefánsson (formaður), Þorgeir Ólafsson

Working Group on Mutual Recognition of Professional Qualifications:

Fulltrúi: Ólafur Grétar Kristjánsson,

3. Tilskipanir

Tilskipanir (directives) beinast að aðildarríkjunum og eru bindandi á þann hátt að markmið með setningu þeirra verður að nást en ríkin ákveða sjálf hvernig að því er staðið.

Tilskipun ESB á sviði menntamála, sem felld hefur verið inn í EES samninginn, er:

- um gagnkvæma viðurkenningu starfsréttinda, [Directive 2005/36/EC](#)

Til að framfylgja tilskipun um gagnkvæma viðurkenning prófréttinda starfa tvær nefndir:

- Nefnd um viðurkenningu prófskírteina (gr. 58 í tilskipun 2005/36/EC) (Committee on Mutual Recognition of professional qualifications) (ÓGK)
- Tengiliðahópur um viðurkenningu prófskírteina (gr. 56 í tilskipun 2005/36/EC) (Group of Coordinators for the recognition of professional qualifications) (ÓGK).

Auk þess: Contact Point (sbr. gr. 57 í tilskipun 2005/36/EC) ÓGK.

4. Tilmæli

Tilmæli (recommendations) og álit (opinions) eru ekki bindandi heldur aðeins til viðmiðunar. Tilmæli, sem staðfest hafa verið af ráðherraráði ESB og Evrópuþinginu, eru að jafnaði talin hafa meira vægi en tilmæli framkvæmdastjórnarinnar, því um þau hefur náðst pólitísk samstaða allra aðildarríkja og fulltrúar þeirra staðfest þau. Tilmælum, sem hafa hlotið þannig afgreiðslu, fylgja yfirleitt aðgerðaáætlanir eða Council Conclusions, þar sem sett eru ítarlegri markmið og leiðir.

Eftirtalin tilmæli hafa verið felld undir EES- samninginn eða undirbúningur hafinn að því ferli:

- **European Quality Charter for Mobility, Recommendation of the European Parliament and of the Council, 2006/961/EC,** [en](#) sem er eins konar gæðaskrá fyrir nám erlendis. Þar er m.a. kveðið á um hvernig undirbúningi skuli best háttað, móttöku og aðbúnað stúdenta í gestalandi o.fl.
- **Key competences for lifelong learning Recommendation of the European Parliament and of the Council (December 2006)** [en](#) sem er skilgreining á hvað felist í grundvallarfærni og –þekkingu borgaranna. Tilgreind eru átta atriði og snúa þau m.a. að tungumálakunnáttu, stærðfræði- og tækniþekkingu, félagsþroska, frumkvæði og menningarmálum.
- **European Qualifications Framework for lifelong learning Recommendation of the European Parliament and of the Council (February 2008)** [en](#) Þetta er sameiginlegur rammi eða viðmiðum um hæfnismat. Það felst einkum í því að nám af öllu tagi er metið á skala sem skiptist í átta stig. Í stað þess að byggja á hefðbundinni aðferð við mat á námi, þ.e. námslengd, námsstofnun o.þ.h. (learning input) er hér gert ráð fyrir nálgun sem byggist á “learning outcome”, þ.e. hvað viðkomandi kann og getur að námi loknu.
- **Further European cooperation in quality assurance in higher education Recommendation of the European Parliament and of the Council (February 2006)** [en](#)
- **European Quality Assurance Reference Framework for Vocational Education and Training (EQARF). Recommendation of the European Parliament and Council (2008)** http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc1134_en.htm
- **European Credit System for Vocational Education and Training (ECVET) Recommendation of the European Parliament and of the Council (2008)** http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc50_en.htm

Vinnuhópar sem starfa á grundvelli tilmæla (eða væntanlegra tilmæla) eru m.a.

EQF European Qualifications Framework – Advisory Group (Björg Pétursdóttir / Rósa Gunnarsdóttir), **ECVET - Credit Transfer for VET** (Ólafur Grétar Kristjánsson), **ENQA-VET European Network on Quality Assurance in Vocational Education and Training** (Ólafur Grétar Kristjánsson), **ENQA European Association of Quality Assurance in Higher Education** (Stefán Baldursson).

5. Orðsendingar og ályktanir

Orðsendingar (communications) og frá framkvæmdastjórn ESB og **ályktanir** (resolutions) frá ráðinu, greina frá stefnu í einstökum málum eða eru undanfari stefnumótunar og aðgerðaáætlana.

Frá framkvæmdastjórn ESB hafa borist eftirtaldar orðsendingar á sviði menntamála:

- [Key messages to the Spring European Council in the field of education and training. From the Education, Youth and Culture Council \(February 2009\)](#)
- [An updated strategic framework for European cooperation in education and training. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions \(December 2008\)](#)
- [New Skills for new jobs – Anticipating and matching labour market and skills needs, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions \(December 2008\)](#)
- [Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: Improving competences for the 21st Century: An Agenda for European Cooperation on Schools, COM \(2008\) 425](#)
- [Council conclusions on youth mobility \(Nóvember 2008\).](#)
- [Commission Communication 'Improving the Quality of Teacher Education' \(2007\)](#)
- [Conclusions of the Council on Improving the Quality of Teacher Education \(2007\)](#)
- [Communication from The Commission - A coherent framework of indicators and benchmarks for monitoring progress towards the Lisbon objectives in education and training.](#)
- [A European strategy for multilingualism, Council Resolution \(Nóvember 2008\).](#)
- [Communication from the Commission to the Council - Framework for the European survey on language competences \(2007\).](#)
- [The Commission Communication 'E-Skills for the 21st century: fostering competitiveness, growth and jobs' of 7 September 2007, COM\(2007\) 496 final.](#)
- [Establishing a coherent framework of indicators and benchmarks for monitoring progress towards the Lisbon objectives in education and training, Communication from the Commission \(February 2007\) !\[\]\(756219e9389f679d57027482aa5cf5fc_img.jpg\)](#)
- [It is always a good time to learn, Action Plan on Adult learning \(September 2007\). Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, The European Economic and Social Committee and the Committee of the regions !\[\]\(fcb77b2d9531d23794a07d244b7a89bc_img.jpg\)](#)
- [Delivering on the modernisation agenda for universities: education, research and innovation. Communication from the Commission to the Council and to the European Parliament \(May 2006\)](#)
- [Efficiency and equity in European education and training system: Communication from the Commission to the Council and to the European Parliament \(September 2006\) !\[\]\(8175e06aff05874f50e11ffc448e6860_img.jpg\)](#)

- [Efficiency and equity in European education and training system: Conclusions of the Council and the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council](#)
- [Communication on 'Promoting young people's full participation in education, employment and society' of September 2007](#)

6. Menntun og þjálfun 2010

a. Almenn: E&T 2010 og OMC

Menntun og þjálfun 2010 (Education and Training 2010) er samheiti yfir stefnu og ýmsa starfsemi á sviði menntamála, sem ESB stendur fyrir. Samkvæmt Evrópusáttmálanum hefur ESB ekki umboð til setja lög eða reglur er varða menntamál og því er unnið að sameiginlegum pólitískum markmiðum í þessum málaflokki með vinnulagi sk. opins samráðs (Open Method of Co-ordination), þar sem þátttaka aðildarríkja ESB, EFTA-ríkjanna og fleiri Evrópuríkja er valfrjálst. Nánar um fyrirkomulag og einstök verkefni er hægt að kynna sér í skýrslu menntamálaráðuneytisins, *Menntun í mótun* (2007), <http://bella.mrn.stjr.is/utgafuskra/rit.adp?id=35247>

Skipulag verkefnisins er í megindráttum þannig að yfir því er samráðshópur, skipaður fulltrúum stjórnvalda og atvinnulífs í þáttökuríkjunum (Education & Training Co-ordination Group). Hann hefur yfirsýn yfir starfið og tekur þátt í stefnumótuninni. Fulltrúi: Sólrún Jensdóttir, varafulltrúi: Ólafur Grétar Kristjánsson.

Einnig starfar ráðgjafanefnd um starfsmenntun (Advisory Committee for Vocational Training). Helsti grundvöllur fyrir starfi nefndarinnar eru stefnumótandi yfirlýsingar, nú síðast [Bordeaux Communiqué](#), sem var samþykkt í lok árs 2008. Fulltrúi: Sólrún Jensdóttir. Varafulltrúi: Kristrún Ísaksdóttir.

Til að vinna að sérstökum verkefnum eru annars vegar sérfræðingahópar og hins vegar vinnuhópar (Peer-learning clusters of countries).

Menntamálaráðuneytið hefur skipað fulltrúa í eftirtalda sérfræðingahópa:

Standing group on indicators and benchmarks

Fulltrúi: Gunnar J. Árnason

Varafulltrúi: Þóra Magnúsdóttir

Working Group on Languages

Fulltrúi: Erna Árnadóttir

Language Indicator Advisory Board

Enginn fulltrúi

Adult Education, Working Group

Fulltrúi: Stefán Stefánsson

EQF European Qualifications Framework – Advisory Group

Fulltrúar: Björg Pétursdóttir / Rósa Gunnarsdóttir

ECVET - Credit Transfer for VET

Fulltrúi: Ólafur Grétar Kristjánsson

CEDEFOP (European Centre for the Development of Vocational Training).

Fulltrúi í stjórnarnefnd: Ásta Erlingsdóttir, Rannsóknþjónustu HÍ

- ReferNet (CEDEFOP)

Fulltrúi: Þórir Ólafsson

ELGPN - European Lifelong Guidance Policy Network

Fulltrúi: Erna Árnadóttir

ENQA European Association of Quality Assurance in Higher Education

Fulltrúi: Stefán Baldursson

ELGPN European Lifelong Guidance Policy Network

Fulltrúi: Erna Árnadóttir

Annað samstarf sem ráðuneytið tekur þátt í undir merkjum E&T 2010 er:

Director Generals Meetings: Education (Arnór Guðmundsson), Higher Education (Einar Jörundsson/Hellen Gunnarsdóttir), Vocational Education and Trainings (Karl Kristjánsson),

Bologna Follow-up Group

Fulltrúi: Hellen Gunnarsdóttir

National Experts on the promotion of creativity and innovation through lifelong learning

Fulltrúi: Rósa Gunnarsdóttir (aðeins 2008 og 2009)

Starfandi eru átta vinnuhópar, sem vinna undir merkjum opins samráðs og jafningjamats. Ráðuneytið tekur þátt í starfi fimm hópa og þeir eru:

Modernisation of Higher Education; Umbætur í málefnum háskóla

Fulltrúi: Rósa Gunnarsdóttir/Hellen Gunnarsdóttir

Teachers and Trainers; Breytingar í starfi og menntun kennara

Fulltrúi: Sigurjón Mýrdal

Maths, Science and Technology; Aðgerðir til að auka aðdráttarafl stærðfræði- vísinda- og tæknigreina

Fulltrúi: Björg Pétursdóttir

ICT; Nýting upplýsingatækni í skólastarfi

Fulltrúi: Jóna Pálsdóttir

Recognition of Learning Outcomes; Nýjungar í mati á námi

Fulltrúi: Ólafur Grétar Kristjánsson

Aðrir vinnuhópar eru:

- Making best use of resources
- Access and social inclusion in Lifelong learning
- Key Competences

Sjá einnig: http://ec.europa.eu/education/index_en.html

b. Lykilgögn (Education & Training 2010) og skýrslur

Á vefslóðinni http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc36_en.htm

er samantekt yfir lykilgögn vegna Education & Training 2010. Samantektin er í 12 köflum. Í hverjum kafla er fyrst listi yfir almenn stefnuskjöl (Policy framework), síðan taka við listar yfir aðgerðir (implementations), samstarfsáætlanir (programmes) og fleira. Í fyrsta kafla, An Integrated Policy Framework 'Education & Training 2010' eru gögn um heildarstefnuna og einnig er hægt að rekja breytingar á henni. Þar er t.d. orðsending um heildarstefnu í samstarfi á vegum ESB á sviði menntamála, sem kynnt var í árslok 2008 og í fimmta kafla, um þróun menntastefnu, eru t.d. hvoru tveggja orðsending og ályktun ráðsins um evrópsk skólasamstarf. Í tíunda kafla eru skýrslur um árangur samstarfsins og hvernig aðildarríkjunum gengur að ná settum markmiðum, t.d. hvað varðar aukinn lestrarskilning, minna brottfall og fleira

Þegar þessi skjöl eru skoðuð er gott að hafa í huga að menntasamstarf á vegum ESB skiptist í þrjár megin greinar, sem þó fléttast mikið saman, þ.e. samstarfsáætlanir (programmes), sameiginleg stefnumótun og í þriðja lagi samstarf um þróun tækja og aðferða (European tools), sem auðvelda samstarf, ryðja landamærahindrunum úr vegi o.þh. og ber þar hæst samstarfið um ECTS.